

The effect of familiarity with local history in making the audience interested in history

Mohammad Ranjbar

History secretary of Sarpol Zahab city, PhD student of Lorestan University

Abstract

Today, in schools and universities and at the general level of society, the interest in reading historical books has decreased, making the audience and learners interested in history is one of the important topics, one of the ways to make them interested in history. History, familiarity with local history is a kind of close history, local history has a long history and great importance in today's world, in the present article, with a descriptive-analytical method, looking for the effects of familiarity with local history in It is to make the audience interested in history and the author's field experiences have been used in the field of history education at the school level. Familiarity with local history has many effects in making teenagers and young people interested in history, and this is done by changing the practice of history teachers and lecturers in using teaching methods and tools such as: using pictures, documents, videos, and sounds, (IT) etc., happens and has results, familiarity with local history causes: the attraction of history for the audience, creating excitement in learners, scientific competition, empathy and convergence of people, more importance to partial history. And oral and public attention becomes history.

Keywords: history, local history, interest, audience, education

DOI: 10.43310/RHE.2023.3371

تأثیر آشنایی با تاریخ محلی در علاقه‌مندسازی مخاطبان به تاریخ

محمد رنجبر

دبیر تاریخ شهرستان سرپل ذهاب، دانشجوی دکتری دانشگاه لرستان

چکیده

امروزه در مدارس و دانشگاه‌ها و در سطح عمومی جامعه، علاقه به خواندن کتاب‌های تاریخی کاهش یافته است، علاقه‌مندسازی مخاطبان و فراگیران به تاریخ یکی از مباحث حائز اهمیت می‌باشد، یکی از راه‌های علاقه‌مندسازی به تاریخ، آشنایی با تاریخ محلی به نوعی تاریخ نزدیک می‌باشد، تاریخ محلی دارای تاریخچه‌ی طولانی و اهمیت فراوان در دنیایی کنونی می‌باشد، در مقاله‌ی حاضر با روش توصیفی-تحلیلی به دنبال تأثیرات آشنایی با تاریخ محلی در علاقه‌مندسازی مخاطبان به تاریخ بوده و از تجربیات میدانی نگارنده در عرصه‌ی آموزش تاریخ در سطح مدارس استفاده شده است. آشنایی با تاریخ محلی تأثیرات زیادی در علاقه‌مند کردن نوجوانان و جوانان به تاریخ دارد و این امر با تغییر رویه‌ی معلمان و مدرسان تاریخ در استفاده از روش‌ها و ابزارهای تدریس مانند: استفاده از تصاویر، اسناد، فیلم‌ها، و صداها، (IT) و غیره، اتفاق می‌افتد و نتایجی در بر دارد، آشنایی با تاریخ محلی موجب جذابیت تاریخ برای مخاطبان، ایجاد هیجان در فراگیران، رقابت علمی، همدلی و هم‌گرایی مردم، اهمیت بیشتر به تاریخ جزئی و شفاهی و توجه عامه مردم به تاریخ می‌شود.

کلیدواژه: تاریخ، تاریخ محلی، علاقه‌مندسازی، مخاطبان، آموزش

در دنیای کنونی، تاریخ علمی کاربردی و مهم برای حاکمان و مردم می‌باشد، این که حاکمان تاریخ را به عنوان یک ابزار قدرتمند در جهت اهداف فرهنگی و سیاسی به کار می‌برند و مردم هم در جهت حفظ باورها و سنت‌ها و گاهی در راستای مبارزه‌جویی و هویت‌خواهی استفاده می‌کنند، علاقه‌مندی به تاریخ در دنیای امروز در میان نسل‌های نوجوان و جوان به شدت کاهش یافته است که دلایلی متعددی در این جریان دخیل است، از جمله: سرعت تحولات فناوری و نرم‌افزارهای فراوان، علاقه‌ی نسل جوان به خواندن مطالب مختصر و موجز، باعث کم توجهی به تاریخ و کتاب‌های قطور و پرحجم تاریخی شده است و دیگر این که در مدارس هم بیشتر مطالب مربوط به تاریخ سیاسی نظامی دولت‌ها و حکومت‌های جهان تدریس می‌شود و بیشتر مردم آگاهی اندکی در مورد تاریخ اجتماعی خودشان دارند.

در این مقاله به دنبال پاسخ به این سوالات می‌باشیم، چگونه مخاطبان را به تاریخ علاقه‌مند کنیم؟ و چه راهکارهای موثری در این جهت وجود دارد؟ یکی از راهکارهای موثر و مهم در علاقه‌مندسازی مخاطبان به تاریخ، آشنایی با تاریخ محلی و منطقه‌ای می‌باشد و این پژوهش در مجموع به دنبال بررسی تاثیر آشنایی با تاریخ محلی در علاقه‌مندسازی مخاطبان به تاریخ بوده است.

لازم به توجه است که اهمیت و ارزش تاریخ‌های محلی یا جزئی یا نزدیک (آژند، ۱۳۷۹: ۱) در مطالعه و بررسی جریان‌های تاریخی بر کسی پوشیده نیست، چون تاریخ محلی در زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی، جزئیات بیشتری از پدیده‌های تاریخی نشان می‌دهد، (فامی هروی، ۱۳۸۷: ۴) هم‌چنین آشنایی با تاریخ محلی موجب عینی شدن رویدادهای تاریخی، خودشناسی و شناخت هویت و علاقه‌مندی در مخاطبان به تاریخ می‌شود. در این مقاله به روش توصیفی-تحلیلی به دنبال تبیین تاثیرات آشنایی با تاریخ محلی در علاقه‌مندسازی مخاطبان به تاریخ می‌باشد. هر چند از تجربیات میدانی نگارنده در عرصه‌ی آموزش تاریخ در دبیرستان‌های استان کرمانشاه به مدت ۲۲ سال در تدوین این مقاله استفاده شده است. در این پژوهش ابتدا به مبحث روش‌های متنوع علاقه‌مند کردن مخاطبان به تاریخ و در ادامه به تاریخچه و اهمیت تاریخ محلی پرداخته است و سپس به تاثیر آشنایی با تاریخ محلی در گرایش مخاطبان به تاریخ می‌پردازد.

در ارتباط با عنوان این مقاله هیچ پژوهش مستقلی تاکنون صورت نگرفته است، اما در زمینه‌ی تاریخچه و اهمیت و مشکلات و موانع تاریخ محلی، مقالات و کتاب‌های تدوین شده است، که البته برای موضوعی با این

اهمیت، بسیار ناچیز است. در بحث علاقه‌مندی به تاریخ هیچ کتاب مدونی تاکنون تدوین نشده و مطالبی جسته و گریخته در فضای مجازی وجود دارد.

چند مقاله در ارتباط با تاریخ محلی چاپ شده که نگاه کوتاهی به آن‌ها می‌اندازیم، مقاله‌ی «تاریخ محلی در دوره‌ی معاصر» به روند شکل‌گیری تاریخ محلی در دوره‌ی معاصر می‌پردازد که اهداف آن با مسئله این مقاله متفاوت می‌باشد، دیگر این که مقاله‌ی «آموزش تاریخ محلی در برنامه‌ریزی درسی تاریخ از دیدگاه معلمان تاریخ و دانش‌آموزان دوره‌ی متوسطه» در وجه آموزش تاریخ محلی با پژوهش حاضر شباهت دارد، اما از لحاظ مسئله با هم متفاوت هستند، مقاله‌ی «بررسی شناخت جایگاه تاریخ محلی» بیشتر نقد تاریخ محلی می‌باشد و در اهداف و مسئله با پژوهش حاضر هیچ ارتباطی ندارد. مقاله‌ی «آموزش تاریخ محلی؛ تهدید یا فرصت» درباره‌ی پیشنهاد آموزش تاریخ محلی قلم زده است که در ارتباط با وجه آموزش تاریخ محلی با پژوهش کنونی هم‌پوشانی دارد، اما با مسئله‌ی تحقیق حاضر که ایجاد علاقه‌مندی به تاریخ می‌باشد، کاملاً متفاوت است.

۲- روش‌های علاقه‌مندسازی مخاطبان به تاریخ

در اینجا لازم است که ابزارها و روش‌های علاقه‌مندسازی به تاریخ و موانع آن یک اشاره‌ای کوتاه داشته باشیم، که بخش عمده‌ای از آن، تجربیات ۲۲ ساله تدریس تاریخ توسط نگارنده در سطح دبیرستان‌های استان کرمانشاه می‌باشد:

۱- معلم تاریخ برای دستیابی به بینش و معرفت تاریخی، که زیربنای فلسفی، فکری، تحلیل‌ها و تفسیرهای او را شکل می‌دهد، نیازمند یک سلسله مطالعات نسبتاً منسجم و دامنه‌دار است، تا فلسفه و رسالت آموزش تاریخ را به درستی درک کند و صاحب شناختی نسبتاً جامع در این حوزه شود. این نوع مطالعه سبب می‌شود او صاحب شناختی دقیق از ماهیت، هدف و روش این علم شده و دستاوردهای خود را به شاگردان انتقال دهد. به هر روی به قول شارل ساماران، معرفت تاریخی نیاز عمیق انسان متفکر است. (ساماران، ۱۳۸۹: ۱۳) یکی از راه‌های علاقه‌مند کردن مخاطبان به تاریخ، تدریس این درس توسط معلم و مدرس متخصص تاریخ است، چرا که متاسفانه تاریخ به عنوان شاحه‌ای از علوم انسانی دارای حد و مرز مشخصی نمی‌باشد و به نوعی تاریخ دیوار کوتاهی دارد و همه مدعی تدریس در این رشته هستند، وقتی کسی که الفبای تاریخ را نمی‌داند، به تدریس تاریخ می‌پردازد؛ باعث ایجاد سردرگمی دانش‌آموزان و دانشجویان می‌شود. متاسفانه در سالیان اخیر معلمان غیر متخصص زیادی وارد عرصه‌ی تدریس تاریخ در سطح دبیرستان‌ها شده‌اند، بخصوص این اتفاق بیشتر در بخش دخترانه افتاده است.

۲- معلم ضعیف و بی‌مطالعه ناچار از تکرار مکررات خواهد بود، لذا به منظور دستیابی به ویژگی‌های تسلط منطقی و علمی بر موضوعات درس، نیازمند مطالعه دائم است. (شعبانی، ۱۳۷۸: ۱۳۵) هر معلم و مدرس

تاریخ، باید با شیوه‌های مختلف تدریس آشنا باشد و بداند که از این شیوه‌ها در چه موقعیتی استفاده کند، یک معلم موفق باید همواره از خود بپرسد که چگونه تدریس کنم؟ تا موضوع درس برای دانش‌آموزان جذاب باشد، معلم توانا کسی است که انگیزه‌های دانش‌آموزان را که عالی‌ترین شاهراه یادگیری می‌باشد، تقویت نماید. معلمان تاریخ موفق با تکیه بر روش‌های نوین تدریس و استفاده به‌جا و به‌موقع از یکی از این روش‌ها و یا ترکیبی از آن‌ها با تعامل و شرکت فعال دانش‌آموزان به کلاس درس تاریخ جان تازه‌ای می‌دهند و آن را از یک کلاس ملالت‌بار به کلاسی پرشور و پرهیجان همراه با یادگیری مؤثر و عمیق تبدیل خواهند کرد. در روش فعال هم دانش‌آموز و هم معلم در فرایند یاددهی-یادگیری مشارکت دارند و معلم با عنایت به تدوین طرح درسی فعال و برنامه‌ریزی دقیق سبب افزایش کارایی خود و کلاس درس می‌شود. (سرمد، ۱۳۷۶: ۱۳۲)

۳- نثر خشک و قدیمی و بی‌روح اکثر کتاب‌های تاریخی باعث می‌شود که کمتر کسی به مطالعه آن‌ها علاقه نشان دهد؛ هر چند کتاب‌های تاریخی امروزی از لحاظ سبک نگارش تغییراتی مثبتی کرده‌اند، اما باز هم، بی‌روح و خشک می‌باشند و عامه مردم با آن‌ها ارتباط برقرار نمی‌کنند و فقط کسانی که محقق و دانشجو هستند، به سراغ این دسته از کتاب‌ها می‌روند. عامه مردم بیشتر طرفدار کتاب‌های داستانی می‌باشند، جالب این‌که داستان‌های تاریخی جذاب‌تر از خود تاریخ هستند، به نظر نگارنده لازم است که کتاب‌های تاریخی با شیوه‌ی نگارشی و محتوایی جذاب‌تر طراحی شوند. متأسفانه مردم ایران تاریخ جهان را بیشتر دوست دارند، چرا که در تاریخ جهان مردم نقش پررنگ‌تری از حاکمان دارند. به نوعی مردم از تاریخ سیاسی زده شده‌اند و به شدت تشنه تاریخ اجتماعی می‌باشند.

۴- یکی دیگر از روش‌های علاقمند ساختن درس تاریخ این است که مانند درس جغرافیا (جغرافیای استانی که تجربه‌ی موفق بود) لازم می‌دانم کتابی به نام تاریخ استانی هم، تألیف و تدریس شود که البته این کتاب باید حساسیت و دقت نظر بسیار بالا تدوین شود. چون ممکن است مشکلاتی بوجود آورد. (شبان، ۱۳۹۸: ۲۶-۳۲)

۵- بدون تاریخ ارتباط مردم با گذشته خود قطع می‌شود و به موجوداتی بی‌هویت و لاجرم بی‌فرهنگ تبدیل خواهند شد. مطالعه تاریخ لذت‌بخش است، درست مثل: مشاهده‌ی یک فیلم یا مطالعه‌ی موسیقی، گیاهان و ستارگان. مشاهده یک سند قدیمی یا یک تابلوی نقاشی قدیمی حکایت از دنیای دیگری دارد که به ما امکان می‌دهد از گذشته لذت ببریم. (آرنولد، ۱۳۸۹: ۱۶۷) استفاده از ابزارهای کمک آموزشی دیداری-تصویری مثل نقشه‌های تاریخی، نسخه‌های قدیمی، عکس‌ها تاریخی، فیلم‌های مستند و خبری ... و شنیداری که به در ارتباط با موضوعات تاریخ اجتماعی ... می‌تواند، گذشته‌های پر افتخار هر کشوری را بصورت تصویری و شنیداری

در معرض دیدگان و به سمع دانش‌آموزان و دانشجویان برساند و احساس افتخار و مباهات به گذشتگان را در میان آن‌ها زنده نماید. «امروزه خیلی از معلمان تاریخ انگلستان، به آموزش تاریخ از طریق رایانه و «IT» رو آورده‌اند، آنان سعی می‌کنند، سر کلاس تاریخ، فیلم‌های ویدئویی به بچه‌ها نشان دهند» (کولویل، ۱۳۸۳: ص ۵) به قول برخی محققان باید تلاش کرد که شاگردان به درک صحیحی از آموزش برسند و خود به یادگیرندگان مستقل تبدیل شوند. (رضایی، ۱۳۹۲: ۳) توسعه‌ی ابزارهای آموزشی آنلاین صورهای جدیدی از آموزش و فرایندهای یاددهی- یادگیری را در جهان عرضه کرده است. استفاده از این ابزارها باعث ایجاد تغییر و تحول سریعی در نظام‌های آموزشی شده است.

۶- یکی از روش‌های موثر برای یادگیری پایدار و عینی در درس تاریخ روش بازدید از مکان‌های تاریخی و باستانی می‌باشد. در این راستا گردش علمی با هدف آشنایی دانش‌آموزان و دانشجویان با آثار باستانی و تاریخی بوده و باعث ایجاد علاقه و آگاهی بیشتر آن‌ها می‌شود، البته این حضور میدانی اگر با دانش قبلی باشد، خیلی ماندگارتر و جذاب‌تر خواهد بود، یکی از مهم‌ترین وظایف تاریخ، حفظ میراث فرهنگی و تمدنی گذشتگان و انتقال آن به نسل‌های آینده است. متأسفانه باید بپذیریم، گردشگران خارجی از تاریخ ایران و مکان‌های تاریخی و باستانی اطلاعات بیشتری از ما دارند و ما غافل از داشته‌های باستانی و تاریخی خود و همیشه غرق در مشکلات زندگی هستیم و به نوعی بحث گردشگری و آشنایی با تاریخ و میراث گذشتگان را فراموش کرده‌ایم. یکی از جذاب‌ترین بخش‌های جهانگردی، دیدار با آثار و ابنیه تاریخی در کشورهای مختلف جهان است که گوشه‌ای از تاریخ و فرهنگ و سبک زندگی مردمان آن دیار را بر ما عیان می‌کند. در واقع این خاصیت معماری بوده که با خلق چشم‌اندازهای غیرطبیعی، ارتباطی بین انسان و طبیعت برقرار می‌کند، تا جهان از نگاه خلاق هنرمند معمار، به گونه‌ای دیگر دیده شود.

۷- اختلاف نظر میان مورخان و پژوهشگران درباره‌ی یک واقعه تاریخی باعث گریزان شدن خوانندگان با دانش کم تاریخی می‌شود، البته این موضوع در علوم انسانی و تاریخ مسئله‌ای طبیعی می‌باشد، اما اثرات بدی بر نگاه عامه‌ی مردم به علم تاریخ دارد، لازم است یک تاریخ توصیفی خوب از کل تاریخ ایران، برای عامه‌ی مردم نوشته شود که به نوعی نظر مشترک مورخان و پژوهشگران در آن بیان شود که درباره‌ی شخصیت‌ها و رویدادهای مهم تاریخی به وحدت نظر نسبی برسند.

۸- دوران مدرسه دانش‌آموزان اکثر اوقات تاریخ را حفظ می‌کنند و یاد نمی‌گیرند، بخصوص در کتاب‌های تاریخ معاصر که جزو دروس عمومی و به نوعی دنبال نمره قبولی می‌باشند، که به نظر نگارنده معلمان و مدرسان می‌توانند این نگرش دانش‌آموزان را تغییر داده و در بحث ارزشیابی تجدیدنظر کرده و سیاست را بر

علاقه‌مندسازی آن‌ها بنا کنند. مثلاً: قرار نیست دانش‌آموزان تمام داده‌های سیاسی و نظامی داخل کتاب‌های درسی را یاد بگیرند.

۹- نقل حکایات یا نکات جالب تاریخی (مطالب خارج از مطالب کتاب) همراه با رعایت اصول اخلاقی و عرفی می‌تواند زمینه لازم را برای علاقمند کردن دانش‌آموزان به تاریخ را فراهم آورد.

۱۰- معلمان و مدرسان تاریخ در جلسات اولیه فقط درباره‌ی فواید علمی و عملی درس تاریخ در زندگی اجتماعی و سیاسی بحث کنند. تا دانش‌آموزان از تفاوت این درس با بقیه دروس آگاه و به حساسیت و اهمیت این علم در جهت هویت ملی پی ببرند.

۱۱- اما امروزه تولید و گسترش روزافزون اطلاعات، دانش و مهارت‌ها، وظایف نسل امروز را در مقایسه با نسل گذشته، افزون‌تر ساخته است. حتی اختراعات و اکتشافات امروزی جامعه‌ی ما را بسیار متحول نموده است، به حدی که مقایسه بین عصر حاضر و گذشته اختلاف‌ها و فاصله‌ها را بسیار می‌نماید، علاقه‌ی نسل جوان به خواندن مطالب و نوشته‌های مختصر و موجز که عموماً ناشی از تحولات فناوری بوده و یکی از موانع علاقه‌مندی به تاریخ می‌باشد. ما ناگزیر به تهیه‌ی نوشته‌های مختصر جذاب و تأمل‌برانگیز تاریخی در جهت جذب و استفاده نسل جوان به تاریخ می‌کنند، چرا که نسل جدید حوصله خواندن کتاب‌های طولانی و خشک و بی‌روحی را ندارند.

۱۲- برای همزیستی با انسان گذشته و درک رفتار آنان، معلم تاریخ باید با پرورش قوه‌ی اندیشه و تفکر دانش‌آموزان، به آن‌ها کمک کند تا درباره‌ی عمل و کنش و واکنش‌های انسان‌های گذشته بیندیشند. بدون شک نتیجه این تفکر، بینش و درک عمیقی را به همراه خواهد داشت. به قول دیلتای از آن‌جا که ما با رویدادهای گذشته نزیسته‌ایم، جهان این رویدادها همواره برای ما بیگانه و دست نیافتنی باقی می‌ماند، بنابراین تنها راه ممکن برای «بازآفرینی» درک گذشته، کوشش در جهت «باز زیستن» آن از راه قرار دادن خویش به جای انسان‌های گذشته است. (مفتخری، ۱۳۹۲: ۳۹) پس وظیفه معلم این است که فراگیران را با ظرف زمان رویداد آشنا کند، تا با نگاه و درک زمانی به سراغ رویدادها بروند و با شخصیت‌های تاریخی همدلی و درک متقابل داشته باشند.

۱۳- معلم هر جلسه یک کتاب جالب تاریخی را معرفی کرده و در صورت امکان به صورت فیزیکی آن را به فراگیران ارائه کرده و نکاتی از آن را به شکل مختصر بیان کرده تا کشش و انگیزه لازم برای خواندن کتاب در آن‌ها ایجاد شود، معرفی سایت‌های معروف کتاب و مقاله و کتاب‌های صوتی و سایت‌های معتبر داخلی مانند ایران داک، مگ‌ایران، نورمگز... حتما صورت گیرد.

نورمگز <https://www.noormags.ir> کتاب‌های صوتی <https://taaghche.com/audiobook>

ایران داک <https://irandoc.ac.ir> مگ‌ایران <https://www.magiran.com>

۴۴

۳- تاریخ محلی

الف: تاریخچه

منظور از تاریخ محلی چیست؟ تاریخ محلی تعریف دقیق و مدونی ندارد، اما در کل می‌توان گفت تاریخ محلی دانشی برای بازسازی گذشته در مقیاسی محلی و منطقه‌ای می‌باشد و در اصطلاح امروزی شامل تاریخ نگاشته‌ای است که درباره‌ی تاریخ یک شهر و منطقه خاص نوشته شده است، (ترکمنی آذر، ۱۳۹۹: ۲۶۱-۲۶۲) یا به قول روزنتال تاریخ نگاری محلی در محور مکان‌های جغرافیایی نوشته شده است (روزنتال، ۱۳۶۸: ۱۷۲) و قلمرو مکانی یک شهر و یک ایالت مشخص دارد و به خاطر نوع فعالیت و شکل زبانی آن، مردمی می‌باشد. تاریخ محلی را در عربی «البلدان» و در لاتین «city history, local history» می‌گویند. و حتی آن را تاریخ منطقه‌ای، شهرشناسی، تاریخ ولایات و حتی تاریخ اجتماعی تعبیر می‌کنند. (قنوات، ۱۳۸۸: ۴)

فاتحان عرب و به ویژه مورخان اسلامی بعد از فتح سوریه این احساس را در رابطه با این که سوریه بهشت روی زمین است، با نوشتن تاریخ محلی، مطالبی مهم جلوه دادند، به این ترتیب مورخان عرب در سوریه به توصیف آثار تاریخی این سرزمین مانند: ارگ‌ها، باروها، چاه‌ها، اوقاف، جاده‌ها و حتی خانه‌های قدیمی (البته با توجه به جنبه مذهبی) پرداختند. (الدهان، ۱۳۶۳: ۱۰۵-۱۰۶) در ایران نوشتن تاریخ محلی از سده‌ی سوم هجری به بعد کاملاً رواج داشته و در دوره‌های بعد نیز تداوم یافته است، تاریخ‌های محلی غالباً توسط مورخان بومی و محلی، اما نه همواره، برای نشان دادن جایگاه یک منطقه یا شهر در دوره‌ای ویژه یا دوره‌های تاریخی به نگارش درآمده‌اند. مثلاً با توجه به قراین و شواهد موجود، دست کم دوازده تألیف در مورد تاریخ هرات از سده‌ی چهارم تا پایان سده‌ی نهم هجری به رشته‌ی تحریر در آمده یا به آن نسبت داده شده است. (حاجی خلیفه، ۱۳۰۰:

۲: ۲۸۰)

تاریخ‌های محلی در ایران عموماً توسط خود ایرانی تبارها به نگارش در آمده است و اکثراً شخصیت‌های اهل قلم این تواریخ را با انگیزه‌هایی گوناگون هم‌چون: حب وطن، تفاخر محلی، خواست و تشویق حکومتگران محلی، علاقه‌ی شخصی، برای عبرت دیگران و ثبت وقایع و داده‌ها تألیف کرده‌اند، که با وجود در دست نبودن آن‌ها، برخی از این تواریخ برجای مانده است، این نوع تاریخ‌نگاری در همه دوره‌های تاریخ ظهور و بروز داشته است و به قول دکتر نورایی « سنت تاریخ محلی نویسی مربوط به دوره‌هایی است که حکومت‌ها رقابت‌های

منطقه‌ای داشته‌اند و بهار آن به زمانی بر می‌گردد که حکومت غیرمتمرکز بوده است؛ برای مثال: دوره‌ی گذار ایلخانی به صفوی یا دوره‌ی قاجار» (نورایی، <https://www.isna.ir>)

تاریخ محلی برای مدتی طولانی از حوزه‌ی مورخان حرفه‌ای به دور ماند و غالباً مورد توجه و کاربرد علاقه‌مندان غیرحرفه‌ای و عتیقه‌شناسان بود، حتی مقارن پایان سده‌ی بیستم میلادی نیز مدخل تاریخ محلی هنوز در دایرةالمعارف اصلی تاریخ جدید و نه در فرهنگ حجیم علوم تاریخی گنجانده نشده بود، (بیکر؛ ۱۳۹۲: ۳۰۱) اما تاریخ محلی نیمه دوم سده‌ی بیستم در دانشگاه‌های مختلف اروپا و آمریکا پایه‌گذاری و راه‌اندازی شد و موضوعاتی مانند تاریخ روستا و شهر، شجره‌نامه‌نویسی، گروه‌های نژادی، خاطره‌نویسی، از موضوع‌هایی مهیج شدند که مردم نسبت به دانستن و شنیدن آن‌ها احساس خرسندی بیشتر می‌کردند و امروزه تاریخ محلی به عنوان یک رشته دانشگاهی و به نوعی تاریخ اجتماعی بر اساس اندیشه‌های مکتب آنال مورد استقبال و توجه فراوان در سطح جهان قرار گرفته است و فواید زیادی در سیاست‌گذاری حکومت‌ها در مناطق نواحی دارد. برای اولین بار در خاورمیانه و ایران، سال ۱۳۸۶ ه.ش در دانشگاه اصفهان یک گرایش تاریخ محلی تأسیس شد. (نورایی و موسی پور، ۱۳۹۱: ۵)

ب: اهمیت و ارزش تاریخ محلی

تاریخ محلی یکی از شاخه‌های قدیمی تاریخ‌نگاری که هنوز در حال رشد و بالندگی می‌باشد، در حالی که شیوه‌های سنتی تاریخ‌نگاری گذشته کم رنگ شده یا از بین رفته‌اند، تاریخ محلی هر روز بیشتر مورد توجه قرار گرفته و اکنون در سرتاسر جهان تبدیل به گرایشی مهم از تاریخ شده است، در ابتدا تاریخ محلی که بیان مفاخر محل خود، اعم از مفاخر علمی، فرهنگی، اقتصادی و مذهبی بود که موجب تقویت و تحکیم هویت ایرانی و اسلامی شهرها و پذیرش آن توسط اهالی شهرها و هم‌چنین احیاء و حفظ میراث فرهنگی و تقویت روحیه‌ی خودباوری و اشاعه‌ی فرهنگ بومی شده بود.

اهمیت تواریخ محلی بیشتر به این خاطر است که آگاهی‌های موجود در آن‌ها معطوف به منطقه و محل جغرافیایی خاص بوده و در حکم پایه و ستونی هستند که بر پایه‌ی آن، تاریخ ملی کشور ساخته می‌شود، (صالحی، ۱۳۸۰: ۴۴) موضوع اصلی تاریخ محلی؛ جامعه محلی است، یعنی گروهی اجتماعی که در جایگاهی بین خانواده و ملت قرار دارد. (بیکر، ۱۳۹۲: ۳۰۱) تواریخ محلی به طور عمده بر سه پایه‌ی اطلاعات جغرافیایی، اطلاعات تاریخی و اطلاعات رجال محلی استوار است؛ و همه‌جانبه‌نگری و جزئی‌نگری از ویژگی‌های این دسته از

تاریخ نگاری‌ها است و به نوعی مطالعات مورخان محلی بین رشته‌ای بوده است، چرا که در همه‌ی زمینه‌های آن منطقه قلم می‌زدند.

اهمیت و ارزش تاریخ‌های محلی در مطالعه و بررسی جریان‌های تاریخی بر کسی پوشیده نیست، زیرا مسائل تاریخی را از جمله در زمینه‌های تاریخ اجتماعی و فرهنگی، با جزئیات بیشتری نشان می‌دهد، شکی نیست که ارزش تواریخ محلی ایران بسیار فراتر از آن چیزی است که تاکنون به آن پرداخته شده است، به علت ارزش ادبی این آثار تاکنون بیشتر از آن که از جنبه‌ی تاریخی مورد نظر باشند، مورد توجه ادیبان قرار گرفته است، چنان‌که وجه غالب پژوهشگران حوزه‌های تاریخ محلی، ادیب مورخانی بوده‌اند که اقدام به تصحیح و چاپ آثار این کتاب‌ها در دوره‌ی معاصر نموده‌اند، یکی از دلایل اهمیت تاریخ محلی این است که قسمت‌هایی از آن متکی بر مشاهدات شخصی نگارنده است که به حوادث زمان مورخ هم اشاره رفته است. (اشپولر، ۱۳۷۹: ۳۴)

مورخان تاریخ محلی قبل از آن‌که به کارهای بزرگ شخصیت‌های بومی بپردازند، قوم و نژاد آن‌ها را بررسی می‌کردند و این باعث برجستگی تاریخ محلی در آثار آن‌ها می‌شد. چون مورخان سنتی که زیاد به تحلیل جوامع بشری پردازش نمی‌کردند و بیشتر به حکومت افراد و شیوه حکومت و کارهای و پایگاه قومی آنان توجه داشتند؛ اما در تاریخ محلی حضور مردم و آداب و عادات آن‌ها پررنگ‌تر بوده این باعث اهمیت و تفاوت این نوع تاریخ نگاری با سایر شاخه‌های تاریخ نگاری شده است. تاریخ‌های محلی معمولاً مورخ به طور کلی تحت تأثیر عوامل محیطی، جغرافیایی، مذهبی، اساطیری و افسانه‌ای جنگ‌های محلی، لشکرکشی‌ها قرار دارد. مهم‌ترین ویژگی‌های کلیت تواریخ محلی در ایران، تأکید بر موقعیت جغرافیایی است و پرداختن به هر آنچه در دل آن قرار می‌گیرد. چیزی که از آن با عنوان تواریخ شهری یاد می‌شود، در واقع تواریخ شهری وجه غالب تواریخ محلی در ایران است. (خیراندیش، ۱۳۸۰: ۳)

به طور کلی تاریخ محلی دارای سرگذشتی طولانی می‌باشد و همواره ویژگی‌های منحصر به فردی داشته است و امروزه دارای اهمیت بیشتری نسبت به گذشته می‌باشد، چرا که تاریخ خورد و نزدیک، می‌تواند تاریخ ملی را تقویت کند.

۴- تأثیر آشنایی با تاریخ محلی در علاقه‌مندسازی مخاطبان به تاریخ

آشنایی با تاریخ محلی نتایج و تاثیرات زیادی در علاقه‌مندی به تاریخ دارد، در شرایطی که گرایش به خواندن تاریخ، دچار رکود و یکنواختی شده است، آشنایی با تاریخ محلی مانند یک محرک عمل کرده و می‌تواند گرایش

به خواندن تاریخ را افزایش دهد. مواردی از تاثیرات آشنایی با تاریخ محلی در علاقه‌مندی مخاطبان به تاریخ عبارتند از:

۱- آشنایی با تاریخ محلی باعث ایجاد
دانشگاه‌ها و سرانجام باعث علاقه‌مندی به
موضوع چگونه اتفاق می‌افتد؟
تنوع و جذابیت در کلاس‌های درس مدارس و
تاریخ می‌شود. لازم است بدانیم که این

۷۷

وقتی معلمان یا مدرسان به تاریخ محلی می‌پردازند، چون تاریخ محلی مربوط به سرزمین اجدادی دانش‌آموزان می‌باشد، باعث ایجاد هیجان مضاعف در وجود آن‌ها می‌شود و چون این هیجان همراه با علاقه است، باعث ایجاد سوالات متعددی در ذهن یادگیرندگان شده و آن‌ها را وادار به مطالعه و تحقیق می‌کند، در ادامه کشمکش‌های ذهنی دانش‌آموزان و دانشجویان، همراه با تولید مسئله و چالش در افکار آن‌ها نسبت به پدیده‌های تاریخی می‌شود، چرا که هیجان‌ات می‌تواند بر انواع مختلفی از پردازش‌های ذهنی مانند: فرایند یادگیری و ایجاد تفکر... تاثیر بگذارد. (حاتمی و همکاران، ۱۳۹۵، ۲۶-۹) چون نسل جدید عموماً از کارهای هیجان‌انگیز استقبال می‌کنند، پس می‌توان با ایجاد فضای هیجانی در ارتباط با تاریخ محلی، آن‌ها را به سمت کنجکاوی و جستجوگری در فضای تاریخ محلی سوق داد. با این مقدمه، آشنایی با تاریخ محلی باعث شور و هیجان در دانش‌آموزان می‌شود. به عنوان مثال: نگارنده در مدرسی که تدریس می‌کند؛ دانش‌آموزان علاقه‌مند به پژوهش درباره‌ی فرهنگ بومی - محلی خودشان هدایت کرده، آن‌ها در ارتباط با داستان‌های شفاهی، جغرافیایی تاریخی و آثار باستانی و تاریخی و ویژگی‌های انسانی و اجتماعی مناطق خود تحقیق می‌کنند و در پایان کار، آن‌ها یافته‌های خود را به شکل مختصر سرکلاس ارائه داده و شور و هیجان جالبی در میان آن‌ها ایجاد می‌شود و جالب اینجاست که دانش‌آموزان برای کلاس‌های درس تاریخ لحظه‌شماری می‌کنند، بدون شک این کار در علاقه‌مندی و مطالعه و تحقیق آن‌ها در عرصه‌ی تاریخ، بعد از فارغ‌التحصیلی هم اثر می‌گذارد.

۲- آشنایی با تاریخ محلی باعث رقابت علمی در بین فراگیران تاریخ می‌شود، هر چند ممکن است در این راه مشکلاتی ایجاد شود. اما این رقابت باعث مطالعه بیشتر تاریخ می‌شود، چرا که فراگیران هر کدام به دنبال تحقیق در تاریخ ناحیه‌ی خود از لحاظ تاریخ سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و جغرافیایی تاریخی، نظامی و سیاسی می‌روند و اگر نگاهی به عناوین پایان‌نامه‌های مقطع ارشد و حتی رساله‌های دکترا بیندازیم، به این موضوع واقف می‌شویم که توجه به تاریخ محلی در صدر همه‌ی موضوعات تحقیق تاریخی می‌باشد و به نوعی تاریخ شهری و روستانگاری مورد اهتمام توجه قرار گرفته است، این یکی از نتایج رقابت هویت‌خواهانه‌ی شهرها و مناطق، با

همدیگر می‌باشد، و این رقابت باعث شده که کتاب‌های زیادی با موضوعات محلی در همه شهرها تالیف شود، و حتی این کتاب‌ها مورد نقد و بررسی قرار می‌گیرند و در کل این رقابت علمی مثبت، به علاقه‌مندی و گرایش مخاطبان به تاریخ کمک شایانی کرده است.

۳- تاریخ شفاهی یکی از شیوه‌های پژوهش است که به شرح و شناسایی وقایع، رویدادها و حوادث تاریخی بر اساس دیدگاه‌ها، شنیده‌ها و عملکرد شاهدان، ناظران و فعالان آن ماجراها می‌پردازد، (تاریخ شفاهی، <https://www.nlai.ir>) تاریخ شفاهی در ظرف تاریخ محلی بوده و با جمع‌آوری تواریخ زندگی افراد در متن فعالیت‌ها و موقعیت‌های تاریخی که در گذشته اتفاق افتاده، می‌پردازد، هم چنین تاریخ شفاهی، اطلاعات جزئی از حوادثی که در بستر محیط اجتماعی اتفاق افتاده را پوشش می‌دهد. محققان اجتماعی نیز در طول تاریخ به همین شیوه اطلاعات اساسی درباره‌ی شرایط زندگی و شغلی انسان‌ها را از طریق حرف زدن با کسانی که چنان شرایطی را تجربه کرده بودند، به دست می‌آوردند، تأثیر آشنایی با تاریخ محلی باعث پیوند تاریخ محلی با تاریخ شفاهی شده است. (حسن آبادی، (۱۳۹۷) : ۱ تا ۲۱۸ تا ۲۲۵)

پردازش به تاریخ شفاهی به نوعی دروازه‌ی جدید و ناشناخته به سوی علاقه‌مندان به تاریخ باز می‌کند و ناگفته‌های زیادی از درون تاریخ اجتماعی بیرون می‌آورد و مخاطبان را به سوی تاریخ و تاریخ‌نگاری محلی سوق می‌دهد، مثلاً: این که در تواریخ محلی و قدیمی از یک بنای تاریخی حدود قرن هشتم هجری نام برده شده که در قرون اخیر هیچ اثری از آن مکان وجود ندارد یا معلوم نیست کجا قرار گرفته است، می‌توان از طریق تاریخ شفاهی و مصاحبه با بزرگان منطقه و حتی تحلیل زبانی و زبان‌شناسی جای کنونی آن را حدس زده و به مکان اصلی آن اثر تاریخی پی برد، یا به مسیر لشکرکشی‌های مهم و مکان جنگ‌ها از طریق جستجو در تاریخ محلی و تاریخ شفاهی، پی برد و به نوعی در این جا تعامل بین تاریخ محلی و شفاهی شکل می‌گیرد، همه‌ی این موضوعات از نتایج توجه به تاریخ محلی و شفاهی می‌باشد و در نهایت توجه به تاریخ شفاهی می‌تواند مردم را به خواندن تاریخ علاقه‌مند کند.

۴- تأثیر آشنایی با تاریخ محلی باعث تقویت همدلی و ایجاد هم‌گرایی مردمان یک منطقه‌ی جغرافیایی می‌شود، هر چند می‌دانیم که تاریخ محلی به دنبال شناخت گذشته و هویت یک مکان یا جغرافیایی خاص می‌باشد، اما تاریخ هر کشوری مرکب از تاریخ‌های جزئی و محلی مناطق و اطراف آن می‌باشد، همان‌طور که قبلاً ذکر شد، ممکن است، باعث رقابت مثبت یا منفی شود، اما در نهایت باعث همگرایی و اتحاد مردمان یک منطقه یا ایالت یا کشور می‌شود. یکی از فواید پردازش به تاریخ محلی، ایجاد تعادل بین تاریخ محلی با تاریخ ملی و جهانی است، توجه به تاریخ محلی ضامن جذب و علاقه‌مندسازی دانش‌آموزان به تاریخ و احترام به دیگر فرهنگ‌ها و عقاید مخالف می‌باشد و هم چنین عامل نظم و ترتیب در مطالعات تاریخی، استفاده از مواد و

موضوعاتی برای افزایش انگیزه مطالعه دانش‌آموزان و ایجاد پیوند بین گذشته و حال است. (اسلاتر ۱۹۹۵، ۱۱ و هاوکی ۱۲، به نقل از آکتکین، ۲۰۰۹)

۵- محلی‌نگاری با محوریت مکان‌نگاری و تاریخ توده‌ای باعث توجه مردمان مناطق مرکزی به تاریخ نواحی اطراف کشور می‌شود. چون تاریخ محلی و اجتماعی می‌تواند خیلی از ابهامات تاریخ در سطح کلان را حل کند، پس علاقه‌مندی به تاریخ محلی به خاطر تاریخ نویسی محلی سرشار از موضوعات بکر^{۹۹} برای تاریخ اجتماعی است، خیلی از سنت‌های مهم ملی و ریشه در تاریخ محلی دارند. پس به تاریخ محلی در همه‌ی دانشگاه‌های معتبر سطح کشور می‌باشیم -هر چند اکنون در دانشگاه اصفهان رشته تاریخ محلی فعال شده است- این اتفاق در سطح گسترده‌تر باعث تالیفات بیشتر در حوزه‌ی تاریخ محلی و در نهایت باعث علاقه‌مندی افزون‌تر به تاریخ می‌شود.

۶- آشنایی با تاریخ محلی از طریق شناخت تاریخ هنر بومی، باعث ایجاد نشاط و کنجکاوی مخاطبان شده است و بی‌علاقگی مخاطبان را به تاریخ را کم می‌کند. هنرهای بومی و یا سنتی به هنرها و صنایعی با ظرافت خاص گفته می‌شوند که در طی قرن‌های متمادی از دل ریشه‌ها، ارزش‌ها، باورها و سنن بومی برآمده و رشد کرده و شکل گرفته‌اند. یکی از ویژگی‌های هنرهای سنتی جنبه‌ی رمزی و تمثیلی این هنرهاست و هنر بومی یا محلی آثاری است که شکل خاص خود را در حیات اجتماعی یک ملت حفظ کرده و از چهار چوب آن اجتماع کوچک خارج نشده و تنها بازگوکننده خصوصیات فکری گذشته و حال حیات آن جامعه است. وقتی به تاریخ محلی می‌پردازیم در هر منطقه‌ای یک وجهی از هنرهای بومی دارای رشد و بالندگی می‌باشد، از طریق شناخت آن هنر برجسته به شناخت بخش مهمی از تاریخ یک منطقه و کشور می‌رسیم، توجه به تاریخ هنر بومی باعث علاقه‌مندی به مطالعه‌ی تاریخ می‌شود.

۷- مزارنگاری در ایران و برخی از سرزمین‌های اسلامی پیشینه طولانی دارد. بنیاد آرامگاه بر فراز قبور سلاطین و سرداران و بزرگان به منظور بزرگداشت و حفظ نام آنان در سطح زمین و یا حجاری یک دخمه درون یک محوطه به مثابه اتاقی در سینه کوه در طول چندین قرن از سنت‌های اصیل ایرانیان است که از آن جمله: بنیان مقبره مادر سلیمان یعنی مقبره کورش در پاسارگاد. (زنگنه، ۱۳۷۳، شماره ۴۳: ۱۷)

مبحث مقبره یا مزارات در تحقیقات تاریخ محلی بسیار مهم است، چون در جوامع طایفه‌ای یادداشت و کتابت کم بوده و یا تخریب اسناد در مواجهه با بلاهای طبیعی بیشتر است، قطع نظر از آرامگاه‌های امامان و امامزادگان علیهم السلام، غالب مزارات دیگر مربوط به عرفا و متصوفین است که اینان از عارفان و زهاد و متقیان

عصر خویش بوده‌اند و اغلب مردم زمانه از مریدان و ارادتمندان آن‌ها محسوب می‌شده‌اند، در واقع بخش مهمی از تاریخ دینی در سایه‌ی همین مقبره‌ها و مزارات قابل‌بازرسی و تحلیل است، نکته مهم اینکه تاریخچه مزارات یکی از موضوعات مورد علاقه اکثریت عامه مردم می‌باشد و از طریق پردازش به این بخش، می‌توان خیلی از عامه‌ی مردم را به سمت و سوی تاریخ علاقه‌مند کرد.

۸- معلمان به عنوان عاملان اصلی تعلیم و تربیت مانند سایر گروه‌های حرفه‌ای شایسته است بپذیرند، با آموزش‌های اولیه و روش‌های سنتی نمی‌توان در کار تدریس موفق شد. آن‌ها باید این تغییر و تحول را بپذیرند و در روش‌های خود بازنگری کنند. ایجاد تغییر و استفاده از روش‌های یادگیری فعال می‌تواند در متناسب سازی محتوا و روش‌های آموزش نقش مهمی داشته باشند، گردآوری عکس‌ها و فیلم‌ها و اسناد تاریخ محلی و تاریخ نزدیک و نمایش آن سرکلاس‌های درس به نوعی پیوند بین تاریخ محلی و ملی ایجاد می‌کند و باعث بهبود فرآیند یادگیری می‌شود که همواره گمشده‌ی نظام‌های آموزشی بوده است. و استفاده از روش‌های نوین و خلاق تدریس باعث تنوع و ایجاد علاقه‌مندی به رشته‌ی تاریخ می‌شود. (محمدی و دیگران، ۱۴۰۱: ۲۳۹)

۹- وقتی دانش‌آموزان از تاریخ محلی خود آگاهی می‌یابند، نگاه آن‌ها به آثار تاریخی، کوه‌ها، دشت‌ها و رودخانه‌های منطقه‌ی خود متفاوت شده و به نوعی با احترام و قدرشناسی به آن‌ها نگاه کرده و به درکی عمیق رسیده که این عوامل در طول تاریخ باعث ایجاد تمدن‌های زیادی شده‌اند و برای مدت‌های طولانی پرورش دهنده نسل‌های گذشته بوده‌اند، این آشنایی و احترام با شور و هیجان در محافل علمی و غیر دانشگاهی در فضای عمومی مطرح شده و توجه مردم را به تاریخ بیشتر و علاقه به خواندن تاریخ بهتر می‌کنند. کسانی که تاریخ تدریس می‌کنند، به این امر واقفند که طرح درس و تدریس تاریخ محلی که شهر و محل تولد دانش‌آموزان در بردارد، یادآور مکان‌هایی است که در آن زندگی می‌کنند، طرح موضوع درباره‌ی شخصیت‌های که برای دانش‌آموزان بیگانه نیستند و در قصه‌های دور نزدیک از زبان اطرافیان در مورد آن‌ها شنیده‌اند از این لحاظ این درس برای آن‌ها بسیار جالب و جذاب خواهد بود.

۵- نتیجه‌گیری

در این پژوهش نگارنده با توجه به این‌که سال‌های زیادی در امر آموزش تاریخ در مدارس حضور داشته و همواره با مبحث علاقه‌مندی دانش‌آموزان به تاریخ دست و پنجه نرم کرده است، با این سوال در مسیر این پژوهش گام برداشته است، تاثیر آشنایی با تاریخ محلی بر علاقه‌مندی مخاطبان به تاریخ چگونه است؟ و در جواب، با این فرضیه که توجه و آشنایی به تاریخ محلی بر علاقه و انگیزه‌ی مخاطبان به تاریخ تاثیر فوق‌العاده‌ای دارد.

ابتدا به روش‌ها و موانع علاقه‌مندی فراگیران به تاریخ پرداخته و آن‌ها را برشمرده که این عوامل و موانع در علاقه‌مندی و عدم آن نقش ایفا می‌کنند: نقش معلم متخصص و با سواد و خلاق در ارائه شیوه‌های تدریس متنوع، استفاده از ابزارهای مدرن در جهت تدریس مانند: عکس‌ها و انواع فیلم‌ها خبری، مستند... و استفاده آنلاین از (IT)، تغییر در نوع ارزشیابی و تکیه بیشتر بر علاقه‌مندی مخاطبان، نقل و تدوین مطالب جذاب و مختصر تاریخی و معرفی کتاب‌های خوب تاریخی هر جلسه یک کتاب، می‌تواند اثرگذار باشد و البته موانعی هم‌چون نثر خشک کتب تاریخی و ضرورت تغییر در سبک و روش نوشتن کتاب‌های تاریخی مطرح شده است و پیشنهاد تدوین یک کتاب تاریخ محلی استانی مانند جغرافیای استانی داده شده که می‌تواند بسیار کارساز و تاثیرگذار باشد.

در ادامه مقاله به تاریخچه و اهمیت تاریخ محلی در طول زمان و بخصوص عصر کنونی پرداخته است که آنرا به عنوان یک ابزار قدرتمند در جهت تدوین سیاست‌های حکمرانان و برنامه‌ریزان یک کشور مطرح کرده است و در نهایت به تاثیر آشنایی با تاریخ محلی در علاقه‌مندی مخاطبان به تاریخ پرداخته و روش‌های را پیشنهاد داده که مواردی از آن‌ها توسط نگارنده تجربه شده و نتایج مثبتی از آن گرفته شده است. آشنایی با تاریخ محلی باعث تنوع و جذابیت در کلاس‌های درس و باعث شور و هیجان عجیبی در فراگیران تاریخ می‌شود

و در ادامه‌ی زندگی علاقه آن‌ها به تاریخ حفظ می‌کند. باعث رقابت علمی بین مخاطبان شده و در نهایت این رقابت باعث توجه بیشتر به تاریخ می‌شود، هم‌چنین از طریق تاریخ شفاهی و تعامل با تاریخ محلی باعث ایجاد علاقه‌مندی بیشتر مخاطبان و هم‌چنین باعث تقویت همدلی و همگرایی در بین مردم شده و مخاطبان از طریق آشنایی با تاریخ توده‌ای، مزارنگاری و هنر بومی به خودآگاهی و علاقه‌مندی به تاریخ می‌رسند.

تاریخ محلی یکی از شاخه‌های تاریخ‌نگاری است که دارای پتانسیل خوبی در روشن کردن مباحث تاریخ ایران می‌باشد، هر چند در سال‌های اخیر مورد توجه علاقه‌مندان زیادی قرار گرفته است، اما جای پیشرفت زیادی دارد، لذا به نظر نگارنده تأثیر آشنایی با تاریخ محلی در علاقه‌مندسازی مخاطبان به تاریخ نقش بی‌نظیری دارد، و به عنوان یک محرک بسیار قوی عمل کرده و باعث می‌شود که هم دانش‌آموزان و دانشجویان را به سمت مطالعه و پژوهش در تاریخ برونند، و با کمک تعامل تاریخ محلی با تاریخ شفاهی به نوعی عامه مردم را به تاریخ محلی علاقه‌مند کرده است.

به نظر نگارنده تاریخ محلی در قالب روستانگاری و تاریخ اجتماعی می‌تواند برای تاریخ ملی و جهانی دارای فواید زیادی باشد. چون تاریخ اجتماعی بازتاب تاریخ مردم است، علاقه‌مندان بیشماری پیدا می‌کند، و لازم می‌دانم که مسئله‌ی علاقه‌مندی دانش‌آموزان به تاریخ در اولویت معلمان گرامی تاریخ قرار گیرد و امیدوارم که پژوهش‌های بیشتری در حوزه‌ی تاریخ محلی و علاقه‌مندی به تاریخ صورت گیرد.

۶- منابع و ماخذ

- ۱- آرنولد، جان ایچ؛ (۱۳۸۹) تاریخ، ترجمه احمدرضا تقاء، تهران: نشر ماهی.
- ۲- آژند، یعقوب، (۱۳۷۹) تیموریان، دانشگاه کمبریج ناشر: جامی، محل نشر: تهران - ایران
- ۳- اشپولر، برتولد، (۱۳۷۹) تاریخ ایران در قرون نخستین اسلامی، جلد اول، ترجمه جواد افلاطوری، چاپ ششم، تهران، علمی و فرهنگی.
- ۴- الدهان، سامی، (۱۳۶۳) پیدایش و گسترش تاریخ‌نگاری اسلامی در سوریه، ترجمه یعقوب آژند؛ مجموعه مقالات تاریخ‌نگاری در اسلام، تهران نشر گستره
- ۵- بیکر؛ الن.اچ، (۱۳۹۲) جغرافیا و تاریخ (پیوند مرزها)، ترجمه مرتضی گودرزی، تهران، پژوهشکده جهان اسلام
- ۶- ترکمنی آذر، پروین؛ (۱۳۹۹) تاریخ‌نگاری و تاریخ‌نگری مورخان ایرانی (قرن سوم تا ششم هجری)، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- ۷- روزنتال، فرانتس، (۱۳۶۸) تاریخ‌نگاری در اسلام، ترجمه حسن آزاد تهران، آستان قدس رضوی
- ۸- رضایی، منیره؛ (۱۳۹۲) نقش معلم در آموزش تدریس، دانشنامه ایرانی برنامه‌ریزی، پژوهشگاه مطالعات وزارت آموزش و پرورش.
- ۹- رضوی خراسانی، سیدحسین، (۱۳۹۸) نقش معلم در آموزش تاریخ با تکیه بر شایستگی‌ها و صلاحیت‌ها، دانشگاه فرهنگیان، <https://www.roshdmag.ir/>
- ۱۰- زنگنه، ابراهیم، (۱۳۷۳) مزارات ایران، مشکوه، علمی- ترویجی شماره: تابستان، شماره ۴۳
- ۱۱- حاتمی و دیگران، (۱۳۹۵) تاثیر شنود هیجانی از الگو بر فعالیت نورون‌های آینه‌ی ورزشکاران

- مبتدی - فصلنامه علمی - پژوهشی عصب روانشناسی (۷) ۲،
- ۱۲- حاجی خلیفه، مصطفی بن عبدالله، (۱۳۰۰) در کشف الظنون عن اسامی الکتب و الفنون، دار
إحياء التراث العربی، بیروت جلد اول.
- ۱۳- حسن آبادی، ابوالفضل، (۱۳۹۷) اهمیت تعامل تاریخ محلی با تاریخ شفاهی در تدوین
محلی نگاری نشریه پژوهش‌های تاریخ شفاهی، دوره هفتم - شماره ۱
- ۱۴- خیراندیش عبدالرسول. (۱۳۸۰) «تاریخ شهری موقعیت‌های تاریخ محلی در تاریخ‌نگاری
ایرانی» کتاب ماه تاریخ و جغرافیا، شماره ۴۴
- ۱۵- ساماران، شارل (۱۳۸۹) روش‌های پژوهش در تاریخ (جلدهای ۱ و ۲) مترجمان: اقدس
یغمایی، غلامرضا ذات‌علیان، مهدی علایی، ابوالقاسم بیگناه، مشهد بنیاد پژوهش‌های اسلامی
آستان قدس رضوی
- ۱۶- سپهوند، اسماعیل (۱۳۹۶) بررسی و شناخت جایگاه تاریخ محلی (نمونه موردی: نقد تاریخ لرستان
روزگار قاجار، خاطرات نخستین سپهبد ایرانی و جغرافیایی نظامی پیشکوه) فصلنامه نقد کتاب
تاریخ، سال چهارم شماره ۱۶
- ۱۷- سرمد، غلامعلی؛ (۱۳۷۶) روش‌های تدریس و هنر معلمی، قم: اشراق.
- ۱۸- شبانه، رحیم، (زمستان ۱۳۹۸) آموزش تاریخ محلی؛ تهدید یا فرصت نشریه رشد آموزش تاریخ،
شماره ۷۳
- ۱۹- شفیعی، بهرام (۱۳۹۲) معرفی روشهای تدریس در تاریخ <http://iran10000.blogfa.com/>
- ۲۰- شعبانی، حسن؛ (۱۳۷۸) مهارت‌های آموزشی و پرورشی (روش‌ها و فنون تدریس) تهران:
انتشارات سمت.
- ۲۱- صالحی، نصرالله (۱۳۸۰) «کتابشناسی توصیفی تاریخ محلی» کتاب ماه تاریخ و جغرافیا، شماره
ی ۴۴، ص
- ۲۲- فامی هروی، عبدالرحمن بن عبدالجبار (۱۳۸۷) تاریخ هرات (دست‌نوشته نو یافته) تاریخ وفات:
۵۴۶ ه.ق. مقدمه نویس‌ها: ابوتی مهریزی، محمدرضا؛ میر حسینی، محمد حسن، افشار، ایرج
ناشر: مرکز پژوهشی میراث مکتوب محل نشر: تهران - ایران، مقدمه
- ۲۳- قادری، مصطفی، و دیگران، (۱۳۹۶) آموزش تاریخ محلی در برنامه‌ی درسی تاریخ از دیدگاه
معلمان تاریخ و دانش آموزان دوره متوسطه (مطالعه موردی استان کهگیلویه و بویراحمد) نشریه
علمی-پژوهشی آموزش و ارزشیابی - سال ۱۰ - شماره ۳۷

۲۴-قنوت، عبدالرحیم. (اسفند ۱۳۸۸) «نقش جغرافیا در تولید آثار تاریخی» ایام ویژه تاریخ معاصر،

شماره ۵۴

۲۵-کولویل، یان، ۱۳۸۳، آموزش تاریخ در انگلستان، رشد آموزش تاریخ، تهران،

۵۵

انتشارات کمک

آموزشی، شماره ۱۷.

۲۶-محمدی، مهران و دیگران، (بهار ۱۴۰۱) «تأثیر ابزارهای آموزشی مبتنی بر رقابت و مشارکت

در یادگیری و انگیزه رغبتی درس ریاضی» نشریه فناوری علمی آموزش، شماره ۲، ص ۲۳۹

۲۷-مفتخری، حسین؛ (۱۳۹۲) مبانی علم تاریخ، تهران: انتشارات سمت.

۲۸- نورایی، مرتضی و ابراهیم موسی پور، (اردیبهشت ۱۳۹۱). «سویه های تاریخ محلی». کتاب ماه

تاریخ و جغرافیا، شماره ۱۶۸

۲۹-نورایی، مرتضی، آذر ۱۳۹۹، چند نکته درباره تاریخ نگاری محلی <https://www.isna.ir>

۳۰- Aktekin, S. (2009). *the Place and importance of Local History the Secondary*

History Education. Journal of Theory and Practice in Education, 6(1), 86- 105

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی